

L'Aprenentatge entre iguals. Una eina clau de transformació pedagògica

Quan fa uns deu anys vàrem començar amb les primeres experiències d'apadrinament de la lectura i activitats de jocs de pati, no ens podíem imaginar la importància que tindria per la nostra transformació pedagògica. Les experiències d'aprenentatge entre iguals o aprenentatge servei han estat una de les eines més rellevants i significatives del nostre procés de canvi metodològic. Partint de la valoració molt positiva d'aquelles primeres experiències, ens vàrem adonar què implicaven un seguit de valors de gran transcendència educativa a més de ser una eina clau per assolir i reforçar els aprenentatges, tal i com estableix la Piràmide d'aprenentatge de Maslow o com es recull a la frase apòcrifa d'Einstein: *No entens realment una cosa fins que no ets capaç d'explicar-ho a la teva àvia*. Al llarg d'aquests anys són diverses i quotidianes les experiències d'aprenentatge, entre iguals o entre companys de diferents edats, que realitzem a la nostra Escola i que estan vinculades tant a activitats d'aprenentatge com també a la vida de l'escola. Sens dubte, totes elles afavoreixen la cohesió de la creació de comunitat i una millora de la convivència.

Consolidació d'aprenentatges: Aprenem junts

Partint de la premissa que no hi ha millor manera d'aprendre que ensenyant allò que s'aprèn, hem incorporat com a pràctica habitual que molts dels Projectes realitzats tinguin com a cloenda final la presentació a altres companys dels temes treballats mitjançant diferents formats i llenguatges. Aquestes experiències poden ser puntuals, com el treball per parelles a l'aula, l'explicació de la desena o la suma portant dels alumnes de 2n de Primària als companys de 1r, o bé propostes molt elaborades com els Apadrinaments de lectura i d'anglès, el Museu de la prehistòria -en què els alumnes de 5è exposen el que han après en un format de Museu als companys de 3r- o les experiències conjuntes de la importància de protegir el cervell que treballen els alumnes de 3r i 6è de Primària -junts aplicant el mètode científic valoren diferents solucions per protegir el crani- entre moltes de les que podríem citar.

En aquestes experiències, els alumnes aprenen compartint amb els seus companys la importància dels diferents registres de llenguatges per fer entenedor el que volen

explicar. Implica una reflexió de gran potència educativa: com i què hem de fer perquè els nostres companys aprenguin i això els fa prendre consciència del seu propi procés d'aprenentatge, una clau per continuar aprenent.

Participació a la vida comunitària

En aquest àmbit tindriem dos tipus de propostes:

Col·laboració en activitats de l'Escola:

Els alumnes de totes les edats participen en actes festius i activitats de l'Escola: com a Caps de dia o menjador, acompanyants dels companys petits en sortides, els apadrinaments del curs d'esquí, en activitats de pati... Volem destacar per la seva rellevància, tant per a ells com per a l'Escola, la tasca d'acompanyament que els alumnes realitzen amb les famílies noves en les visites de Portes Obertes, mostrant la realitat de la nostra Escola des de la seva pròpia experiència i vivència. I cal dir que les valoracions dels pares nous són molt positives. Qui millor que els propis alumnes per ensenyar l'Escola?

Totes aquestes activitats són fonamentals per, des del coneixement i valoració dels altres, incrementar l'estimació i el sentit de pertinença dels alumnes a l'Escola i comprometre's en la seva millora. .

Organització d'actes vinculats a l'aprenentatge:

En el decurs de l'any organitzem molts actes i jornades temàtiques com la celebració del Dia de la Música per Santa Cecília, la Setmana de la Ciència, la Jornada de les Matemàtiques, de l'Emprenedoria... i en totes elles les activitats que es realitzen són preparades pels alumnes per als seus companys. Les activitats es preparen a les classes amb el guiatge dels professors i com a tals són avaluades, tant en la seva preparació com en la seva posta en pràctica, de forma creuada, és a dir, realitzant autoavaluació i coavaluació per part dels alumnes i avaluació per part del professor. Una de les jornades més importants per a l'Escola és la Jornada d'Escola Oberta que fa 24 anys que realitzem i que consisteix a aprendre junts -alumnes, mestres, famílies i amics que ens visiten- al voltant d'un tema que esdevé l'eix transversal del curs. La Jornada està organitzada en xerrades, activitats i tallers que preparen els mateixos alumnes.

Totes aquestes propostes fan créixer el sentiment de comunitat, el sentiment de pertinença i afavoreixen l'educació de valors de responsabilitat, de compromís i ens ajuden a educar ciutadans responsables i implicats en el seu entorn.

Grans-Petits i per què no Petits-Grans?

Moltes d'aquestes activitats que anomenem d'aprenentatge-servei són realitzades pels alumnes grans per als seus companys petits. Els alumnes de P5 es preparen un conte que han de saber comunicar de forma expressiva als seus companys de P2 o els alumnes d'ESO realitzen experiències de *mentorship* amb els seus companys d'Infantil i Primària preparant seqüències d'aprenentatge per afavorir l'expressió oral en anglès dels companys més petits. Qui aprèn amb aquestes experiències?

En els darrers anys hem anat incorporant experiències inverses: alumnes petits ensenyant als grans... I com diuen els mateixos alumnes petits: "quina cara se'ls posa als alumnes grans!". Nens i nenes de 6è expliquen àcids i bases a alumnes de 2n de Batxillerat o els alumnes d'Infantil expliquen les seves experiències de treball amb Keith Haring o Paul Klee als seus companys de 5è de Primària o alumnes de P-4 ensenyen a programar amb Scratch als alumnes de P-3...

Evidentment aquestes experiències creen vincles entre els companys i fan créixer el coneixement i la valoració del que es treballa a les diferents etapes. De fet, es tracta de ser competents sent útils als altres.

I només a l'Escola?

Ara fa sis cursos, amb l'inici de la crisi econòmica, ens vàrem plantejar com a eix del curs el valor de la resiliència, com sortir enfortits de situacions difícils, i se'ns va ocórrer treballar la postguerra amb els avis del barri... però no des d'un vessant dramàtic, sinó al contrari, com es divertien aquells anys: els avis van ensenyar a ballar, a jugar a cartes als nois i noies de Secundària qui, per la seva banda, van assessorar els avis en l'ús del mòbil i de l'ordinador. Aquest projecte-taller, realitzat en col·laboració amb el Servei Comunitari del barri del Coll, fa sis anys que dura i els vincles creats són tan intensos que tenim avis que hi són presents des del primer any, engrescats en els projectes que anualment es realitzen. Junts, avis i alumnes, han reconstruït la història a partir d'objectes

aportats pels grans, han comparat aspectes de la vida quotidiana de la joventut d'abans i d'ara i, sobretot, s'han après a valorar i a estimar.

També col·laborem amb escoles del nostre entorn amb apadrinaments d'anglès i lectura. Així es vinculen els nois i noies al seu entorn i aprenen compartint i ensenyant.

I tot es valora i s'avalua

Totes aquestes experiències es valoren conjuntament per determinar el que ha funcionat i el que cal millorar per la propera vegada. També, i si la seva tipologia ho requereix, un cop realitzades, són avaluades amb rúbriques pels propis alumnes- autoavaluació-, pels seus companys- coavaluació- i pels professors implicats- heteroavaluació. Els Criteris d'avaluació són coneguts i compartits per assegurar que assoleixen els objectius que pretenem tant en l'àmbit dels coneixements, com i més important en l'educació dels valors implicats.

Per acabar

L'aprenentatge servei té un gran potencial educatiu perquè s'aprèn de manera cooperativa i compartida, perquè ens permet posar en joc el que estem aprenent i per tant consolidar aprenentatges en tots els àmbits i molt especialment en l'educació de valors. Tots sabem que per la transmissió de valors cal intencionalitat, però s'aprèn de manera incidental en el dia a dia, mitjançant l'exemplaritat i posant els alumnes en situacions en les quals hagin de comprendre i transmetre.

L'aprenentatge entre iguals fa créixer el sentiment de pertinença i de comunitat i educa en la responsabilitat d'implicar-nos i col·laborar per aprendre a ser uns bons ciutadans.

Paloma Llaquet, Ma José Miranda i Coral Regí.

Escola Virolai

En resum, els seus beneficis i aportacions considerem que són:

- Enfortir les relacions
- Desenvolupar habilitats socials
- Comprendre els altres i aprendre junts
- Millorar l'empatia
- Educar en el compromís
- Consolidar aprenentatges competencials
- Millorar les habilitats comunicatives
- Millorar els resultats d'aprenentatge
- Reforçar l'autoestima
- Propiciar la creativitat i la innovació
- Atendre la diversitat
- Motivació
- Fomentar l'orgull de pertinença